

Od autora

Historia Polski tego stulecia to czas wielkich przemian, które wpłynęły na życie milionów obywateli, co stanowi wystarczający powód dla podjęcia próby syntezy naszych dziejów najnowszych. Kolejnym czynnikiem motywującym powstanie tej książki są obchody okrągłej rocznicy odzyskania niepodległości. Dodatkowe impulsy do pracy płynęły z aktualnej obserwacji zdarzeń, zjawisk i ludzi tworzących kolejny punkt zwrotny w historii Polski. Tak jak poprzednie pokolenia, również obecnie Polacy mogą mówić, że żyją w ciekawych czasach. Pełna ocena tych czasów nabiera jednak wartości dopiero po latach, a to daje szansę na pogłębioną refleksję. Tego typu przemyślenia towarzyszyły powstawaniu tej książki, która jest nie tylko jeszcze jednym kompendium wiedzy o przeszłości, ale także świadectwem okresu, w którym powstawała.

Konstrukcja książki jest prosta: jeden rok – jedna kartka (rozkładówka), jak w kalendarzu. Choć nie jest to kronika wydarzeń minionego stulecia, a tytuły poszczególnych rozdziałów – odnoszące się do tego, co w danym roku najważniejsze – są tylko pretekstem do pokazania szerszego tła oraz do stworzenia przyczynowo-skutkowego opisu. Jest on skupiony na dziejach politycznych, ale zostały tu także zaprezentowane przemiany gospodarcze, społeczne i kulturowe, w proporcji do ich znaczenia w ogólnej historii Polski. Książka zawiera wiele nazwisk i fotografii ludzi, którzy odcisnęli swoje piętno na naszej przeszłości. Przy ich wyborze dominowało kryterium znaczenia danej postaci lub jej pozytywnego wpływu na dzieje Polski. Stąd też częściej spotkamy tu ludzi zasłużonych i wybitnych niż tych, których następne pokolenia potępiły lub zmarginalizowały.

Główną barierę przy tworzeniu tej książki stanowiła selekcja materiału. Dotyczy to faktografii, analizy procesów, wyboru elementów graficznych. W każdym obszarze ograniczeniem była objętość. Układ w formie kalendarium zapewniał wprawdzie narracji chronologiczny porządek, ale wymuszał też tworzenie skrótów, niekiedy uproszczeń, a przede wszystkim skłaniał do utrzymania zwartej formy przekazu. Na tym polegają uroki pracy nad każdą syntezą. Literatura zamieszczona na końcu książki zawiera minimalne wskazówki co do dalszej lektury i obejmuje 100 tytułów książek dotyczących historii Polski (każdej innego autora), które powstały w XXI wieku i często powołują się na wcześniejsze opracowania. Uzupełnieniem bibliografii jest krótka netografia.

Zasadniczy cel książki sprowadza się do opisania dziejów Polski w ciągu ostatnich stu lat w sposób przystępny, ale bardziej naukowy niż publicystyczny. Nie chodzi jednak tylko o przekazanie wiedzy, gdyż ważne są też umiejętności, które powinna ukształtować ta lektura. Czytelnik, zapoznając się z najnowszą historią kraju, ma możliwość porządkowania i wartościowania zaprezentowanych zdarzeń, zjawisk i ludzi. Skoro potrafimy wskazać to,

co dla nas ważne w życiu – tu i teraz – warto, przy odrobinie wysiłku, dokonać też takiej systematyki i oceny w stosunku do przeszłości. Jednocześnie tworzymy nawyki: szacunku dla faktów, patriotycznych zachowań, obywatelskiej postawy. Wynosimy to z domu, uczymy się tego w szkole, możemy też takie zwyczaje wzmacniać przez lekturę.

Po takim dydaktycznym określeniu celu przyświecającego napisaniu tej książki łatwo wskazać jej głównych adresatów. To młode pokolenie, dojrzewające już w wolnej Ojczyźnie, ale konfrontujące aktualną rzeczywistość ze wspomnieniami Polaków pamiętających czasy PRL, a może nawet trudne lata wojny i okupacji. Oczywiście książkę może przeczytać każdy miłośnik Klio. Dla generacji wychowanej w III RP będzie to w większości historia, która dopiero w ostatniej fazie zmienia się w znaną im z autopsji współczesność. Dla Polaków w wieku średnim i dojrzałym może to być tło przemian towarzyszących ich życiu. Mam nadzieję, że krąg odbiorców książki jest na tyle szeroki, że odnajdą się w nim różnorodni przedstawiciele naszej narodowej i państwowej wspólnoty.

Zakończę to autorskie podsumowanie krótkim biogramem. Połowa życia minęła mi w PRL, połowa przypada na III RP. Wychowałem się w małym mieście, teraz mieszkam w metropolii. Byłem nie tylko obserwatorem, ale i uczestnikiem wielu opisanych tu zdarzeń, poznałem osobiście wybitnych Polaków, również na moim życiu odcisnęły się czasy transformacji i modernizacji kraju. Jestem historykiem i politologiem, nauczycielem, który wykształcił tysiące uczniów i studentów. Jako profesor tworzyłem projekty naukowe, prowadziłem badania, kierowałem zespołami współpracowników, napisałem kilkanaście książek. Kalendarium historii Polski obejmujące lata 1918–2018 jest dla mnie pracą wyjątkową, gdyż w miarę jej tworzenia starałem się zawrzeć tu kwintesencję swojej postawy jako Polaka, kronikarza, wykładowcy, opierając się na takich wartościach, jak wolność, równość, solidarność. Dziękuję wszystkim, którzy mnie w tej pracy wspierali: Rodzinie za cierpliwość, Recenzentom (prof. Antoniemu Dudkowi i prof. Zbigniewowi Romkowi) i Konsultantom (dr Edycie Chrobaczyńskiej-Plucińskiej, dr. Łukaszowi Gibale, mgr Wioletcie Augustyn i mgr Małgorzacie Posyłek) za pomoc, Wydawnictwu za profesjonalną ofertę, Uczelni za stworzenie warunków do uprawiania takiej pasji. Wszystkim Czytelnikom życzę, aby znaleźli na kartach tej książki potwierdzenie łacińskiej maksymy *historia magistra vitae est*.